

MEGTALÁLT PETŐFI-KÉZIRAT.

E címen dr. Huttokay Lipót az Ország-Világ 1915. évi 33-ik számában elmondja, hogy Petőfi a negyvenes évek derekán meglátogatta Némegy József kerekdombi tiszttartót és ennek ére könyvébe, a Görög-féle Magyar Atlaszba, a következő verset írta be:

Ha volna oly nagy fergeteg,
Mely meghasítná az eget
S a földgolyót e hasítékon át
Behaítaná . . .

Ha a sírban megszáradt szíveket
Mind egy halomra hordanák
S meggyujtanák . . .
Ki mondja meg hány színű volna
Majd e láng?!!

Huttokay édes anyja mint kis leány tanúja volt e bejegyzésnek. Huttokay szerint a facsimilében is közölt vers kéziratában laikus szem is rögtön felismeri a jellegzetes Petőfi-írást, s ő összevetette a kéziratot Petőfi valamenyi megközelíthető kéziratával, így a M. N. Múzeumban lévőekkel. »Megvizsgálták írásszakértők. Ítéletük igenlő volt. Egerben jártukban bemutatam Magyarországot elismert szaktudósainak és a bemutatott Petőfi-ereklyét hitelesnek ismerték el.«

Petőfi költeményei közt a vers két külön versként szerepel. Az első négy sor és az utolsó öt sor külön-külön közöltetnek. Pedig az első négy sornak »a legkörmönfontabb költői magyarázat s a legszórészálhasogatóbb esztétikus sem képes megnyugtató értelmet adni«, és bár az utolsó öt sornak magában is van értelme, de az első négy sorhoz csatolva lesz »teljesen egységes, valódi Petőfi szellemnagyságára valló titáni kifejezése a fergeteges égbe, ürbe belerohanó földgolyónk és a sírban hamvadó szívek összehordott máglyájában, lángjában nyilvánuló színváltozatnak: a különböző s mégis egyazon véget érő emberi sorsok jelképezésére.«

E sorok írója nem tud ugyan ilyen szépen fogalmazni, de legyen szabad neki e felfedezésre a következőkezőket megjegyeznie:

1. A *Ha jőne oly nagy fergeteg . . .* és a *Ha a sírban megszáradt szíveket . . .* kezdetű versek először a *Felhők*ben jelentek meg, mint e gyűjtemény XVIII. és XXX. számú darabjai. Petőfi tehát a verseket nem tartotta összetartozóaknak. E ténynyel szemben hiába esztétisál Huttokay. Sőt a *Felhők* nem is egészen az itt közölt alakban hozzák a verseket, a mi még gyanúsabbá teszi az egész történetet.

2. Ferenczi Zoltán Petőfi életrajza semmit sem tud a kerekdombi kirándulásról, bár a *Felhők* keletkezésének (II. 239.) egész időszakáról nagyon pontosan beszámol. Huttokaynak tehát igazolnia kellene a kirándulás megtörténtét, s ez annál nehezebb feladat, mert midőn Huttokay a Múzeumban járt, a bejegyzés keltezve volt 1841. jan. 25-ről — ekkor pedig Petőfi betegen feküdt a zágrábi kórházban!

3. De ha ezt meg is tudná tenni, akkor sem volna igazolható a bejegyzés hitelessége. Lehetett Petőfi Kerekdombon, írhatott is ott, de ez a bejegyzés nem tőle való. E sorok írója látta a bejegyzést és azonnal megmondta Huttokaynak, hogy ez nem Petőfi kézírása. A Nemzeti Múzeum más tisztviselői is fehérták Huttokay figyelmét arra a körülményre, hogy

e bejegyzés alatt Petőfi eredetileg y-nal volt aláírva s aztán az y alsó részét kivakarták. Ennek nyoma a facsimilén is látható: az i betű után még egy felesleges betűcsonk van. A múzeumi írásszakértők ítélete tehát épen-séggel nem volt »igenlő«. Remélhetőleg jobban áll Huttkay Egerben járt elismert szaktudósaival. Vaj' kik ők és merre van hazájuk?

E sorok írója úgy gondolja, hogy Petőfi e két versét mintegy mottóul nem épen szerencsésen összecombinálva írta be valaki, talán maga a literatus Némedy, az atlaszba. Ebből keletkezhettek a családi hagyomány, melynek azonban nincs több hitele, mint a legtöbb családi hagyománynak.

SZÜCSI JÓZSEF.

ZALÁR JÓZSEF LEVELEIBŐL.

(Első közlemény.)

E levelek tulajdonosa és közlője 1898 óta a költő haláláig állandó levelezésben és személyes érintkezésben állott vele. A 159 megőrzött levelen kívül többet váltottak egymással, s bennök a költő a nagy korkülönbség ellenére a legőszintebben tárta föl lelkét, de leginkább munkásságának műhelyébe engedett bepillantást, noha mimoza-természete egész életében a legtöbb embertől elzárta.

A levelek teljesen bizalmasak, s írójuk egyáltalán nem gondolt arra, hogy valamikor nyilvánosság elé kerülnek. Épen azért nemcsak igen megválogatva közlöm őket, hanem egy részükből csak szemelvényt nyújthatok. Nem mintha a levelekben bármi is volna, a mi az írójukra kedvezőtlen fényt vetne, hanem mert e személyes természetű részletek vagy nem érdeklik a nagy közönséget, vagy pusztán egy emberre, a címzettre, tartoznak. Első sorban azokat a vonatkozásokat iparkodtam kiírni, melyek irodalomtörténeti szempontból érdekesek: részint a költőt magát jellemzik, részint pedig más irodalmi férfakkal kötött s főnnállott viszonyait megvilágítják. A politikai dolgokat teljesen mellőztem, mert sem nem időszerűek, sem nem fontosak, még erős függetlenségi érzelmeinek megvilágítására sem. Mivel a leveleket a maguk egészében nem közölhettem, a megszólítást, aláírást valamint a többi formásokat mellőztem.

A közlött részekből Zalár élete története és egyénisége erősen kidomborodik s bő anyagot nyújthat annak, a ki a költővel ezután foglalkozni akar. Mivel Zalár minden hozzáérkező írást azonnal megsemmisített, bővebbet ezeknél, hacsak nem egyéb kevés barátjának írt leveleiben, alig fog találni. Szinte kedvelte, hogy a balladai homályt személye körül fokozza, s innen van, hogy sokan, még régiebb irodalmi barátai is, egy évtizedig holtnek hitték, sőt a neve alatt megjelent munkákat nem is neki